

บทที่ 5

สรุปผลการศึกษาและข้อเสนอแนะ

สรุปผลการศึกษา

การศึกษานี้เป็นการวิจัยเชิงพัฒนา (developmental research) เพื่อพัฒนาแบบประเมินภาวะสุขภาพผู้รับบริการ โรงพยาบาลนิคมน้ำอูน อำเภอนิคมน้ำอูน จังหวัดสกลนคร ประชากรในการศึกษานี้เป็นบุคลากรพยาบาลประกอบด้วยพยาบาลวิชาชีพและพยาบาลเทคนิค ที่ปฏิบัติงานในหอผู้ป่วยใน จำนวน 14 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษานี้ ประกอบด้วย 1) เครื่องมือที่ใช้ในการดำเนินการวิจัย คือ แผนการพัฒนาแบบประเมินภาวะสุขภาพผู้รับบริการ ซึ่งผู้วิจัยสร้างขึ้นจากกระบวนการปรับปรุงคุณภาพอย่างต่อเนื่องตามแนวคิดของเดมมิง (Deming) ประกอบด้วย 4 ระยะ ดังนี้ ระยะที่ 1 สร้างแบบประเมินภาวะสุขภาพผู้รับบริการ (plan) ระยะที่ 2 การนำแบบประเมินภาวะสุขภาพผู้รับบริการที่สร้างขึ้นไปทดลองใช้ (do) ระยะที่ 3 ประเมินคุณภาพแบบประเมินภาวะสุขภาพผู้รับบริการ (check) ระยะที่ 4 ปรับปรุงแก้ไขแบบประเมินภาวะสุขภาพผู้รับบริการ (act) และ 2) เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบประเมินคุณภาพของแบบประเมินภาวะสุขภาพผู้รับบริการ ซึ่งผู้วิจัยได้ดัดแปลงจากแบบสัมภาษณ์คุณภาพในการใช้แบบบันทึกการพยาบาลผู้ป่วย อุบัติเหตุและฉุกเฉิน โรงพยาบาลสุรินทร์ ของ วัชชริภรณ์ รัตสาร (2543) ประกอบด้วย 3 ส่วน ส่วนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคล ส่วนที่ 2 แบบประเมินคุณภาพของแบบประเมินภาวะสุขภาพผู้รับบริการ 4 ด้าน ได้แก่ ด้านโครงสร้างของแบบบันทึก ด้านความง่ายในการบันทึกและเอื้อต่อการใช้กระบวนการพยาบาล ด้านสิ่งอำนวยความสะดวกในการบันทึก และด้านเวลาที่ใช้ในการบันทึก โดยลักษณะแบบประเมิน 3 ด้านแรก เป็นแบบประมาณค่า (rating scale) 5 ระดับ และด้านเวลาในการที่ใช้ในการบันทึกแบบประเมินภาวะสุขภาพผู้รับบริการ เป็นแบบสอบถามแบบให้เลือกตอบ ซึ่งผู้วิจัยกำหนดไว้ 2 ข้อ ได้แก่ ช่วงเวลาที่ใช้แบบประเมินภาวะสุขภาพ และเวลาที่ใช้ในการบันทึกแบบประเมินภาวะสุขภาพผู้รับบริการ และ ส่วนที่ 3 ปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะในการใช้แบบประเมินภาวะสุขภาพผู้รับบริการ โดยเป็นแบบสอบถามปลายเปิด ให้แสดงความคิดเห็น

ผลการศึกษาพบว่า

1. ข้อมูลส่วนบุคคลของกลุ่มประชากร กลุ่มประชากรบุคลากรพยาบาล เป็นเพศหญิง ทั้งหมดคิดเป็นร้อยละ 100 และมีอายุระหว่าง 26-30 ปี มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 42.86 ส่วนใหญ่ มีวุฒิการศึกษาปริญญาตรีหรือเทียบเท่า คิดเป็นร้อยละ 92.86 มีประสบการณ์ในการทำงานอยู่ในช่วง 1-10 ปี คิดเป็นร้อยละ 71.43 และไม่เคยผ่านการอบรมเกี่ยวกับการใช้กระบวนการพยาบาล คิดเป็นร้อยละ 100

2. แบบประเมินภาวะสุขภาพผู้รับบริการ ที่พัฒนาโดยกระบวนการปรับปรุงคุณภาพอย่างต่อเนื่องมีลักษณะเป็นแบบกึ่งโครงสร้าง โดยมีรายการให้เลือก และเติมข้อความในช่องว่างที่กำหนดให้ประกอบด้วย 10 ข้อ แบ่งออกเป็น 2 ส่วน ส่วนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคล ประกอบด้วย 1) วัน เดือน ปี ที่รับไว้ในโรงพยาบาล และผู้ให้ข้อมูล 2) อาการสำคัญที่นำส่งโรงพยาบาล 3) ประวัติการเจ็บป่วยปัจจุบัน และข้อมูลด้านสุขภาพ ประกอบด้วย 1) สภาพร่างกายผู้ป่วยแรกรับ 2) สภาพจิตใจผู้ป่วยแรกรับ 3) แบบแผนการดำรงชีวิตประจำวันของผู้รับบริการ 4) เพศและการเจริญพันธุ์ 5) สภาพครอบครัวและเศรษฐกิจของผู้รับบริการ 6) การประเมินภาวะโภชนาการ พัฒนาการ วัคซีน สุขภาพฟัน (เด็ก 0-5 ปี) และ 7) ประวัติในอดีต ซึ่งในแต่ละหัวข้อจะมีช่องว่างให้ผู้ประเมินเติมข้อความเกี่ยวกับปัญหาที่พบและความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้นเพื่อนำไปใช้ในการกำหนดข้อวินิจฉัยทางการพยาบาล

3. คุณภาพแบบประเมินภาวะสุขภาพ ที่พัฒนาโดยกระบวนการปรับปรุงคุณภาพอย่างต่อเนื่อง โดยใช้แบบประเมินคุณภาพของแบบประเมินภาวะสุขภาพผู้รับบริการ ในบุคลากรพยาบาล 14 คน ซึ่งแบ่งการวิเคราะห์ออกเป็น 2 รอบ ดังนี้ รอบที่ 1 ภายหลังการทดลองใช้แบบประเมินภาวะสุขภาพผู้รับบริการ ฉบับร่าง เป็นระยะเวลา 1 เดือน คุณภาพของแบบประเมินภาวะสุขภาพผู้รับบริการ จำแนกรายด้าน ด้านโครงสร้างของแบบประเมินภาวะสุขภาพ ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก อยู่ในระดับสูง ($\mu = 3.71, 3.92$ ตามลำดับ) และด้านความง่ายในการบันทึกและการเอื้อในการใช้กระบวนการพยาบาล อยู่ในระดับปานกลาง ($\mu = 3.64$) ส่วนด้านเวลาที่ใช้ในการบันทึก พบว่า บุคลากรพยาบาลส่วนใหญ่ใช้แบบประเมินภาวะสุขภาพผู้รับบริการ ในช่วงแรกรับ คิดเป็นร้อยละ 71.42 และใช้เวลาในการบันทึก น้อยกว่า 30 นาที คิดเป็นร้อยละ 85.71 รอบที่ 2 ทดลองใช้แบบประเมินภาวะสุขภาพผู้รับบริการที่ปรับปรุงแก้ไข เป็นระยะเวลา 2 เดือน พบว่าคุณภาพของแบบประเมินภาวะสุขภาพผู้รับบริการ ด้านโครงสร้างของแบบประเมินภาวะสุขภาพ ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก และด้านความง่ายในการบันทึกและการเอื้อในการใช้กระบวนการพยาบาลอยู่ในระดับสูง ($\mu = 3.91, 4.11, 3.87$ ตามลำดับ) ส่วนด้านเวลาที่ใช้ในการบันทึก พบว่า

บุคลากรพยาบาลส่วนใหญ่ใช้แบบประเมินภาวะสุขภาพผู้รับบริการในช่วงแรกรับ เพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 85.71 และใช้เวลาในการบันทึก น้อยกว่า 30 นาที เพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 100

4. ปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะในการใช้แบบประเมินภาวะสุขภาพผู้รับบริการที่พัฒนาโดยกระบวนการปรับปรุงคุณภาพอย่างต่อเนื่อง แบ่งเป็น 2 รอบ

รอบ ที่ 1 ภายหลังการทดลองใช้แบบประเมินภาวะสุขภาพผู้รับบริการ ฉบับร่าง พบปัญหา อุปสรรค 3 ด้าน ดังนี้

ด้าน โครงการสร้างของแบบประเมินภาวะสุขภาพ บุคลากรพยาบาลมีความเห็นว่าตัวอักษรที่ใช้มีขนาดเล็กไม่สะดวกในการใช้ และขนาดพื้นที่ว่างในการบันทึกข้อมูลยังไม่เพียงพอการจัดเรียงเนื้อหายังไม่เป็นไปตามลำดับการใช้ก่อน-หลัง และแบบประเมินภาวะสุขภาพผู้รับบริการยังไม่เอื้อในการในการตั้งข้อวินิจฉัยทางการพยาบาล

ด้านบุคลากรพยาบาล ผู้ใช้แบบประเมินภาวะสุขภาพ ยังขาดความรู้ ทักษะที่ใช้ในการประเมินภาวะสุขภาพผู้รับบริการ

ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก บุคลากรพยาบาลมีความคิดเห็นว่า คู่มือ/มาตรฐานการบันทึกแบบประเมินภาวะสุขภาพ สามารถช่วยในการบันทึกแบบประเมินภาวะสุขภาพผู้รับบริการได้ค่อนข้างดี แต่ยังคงขาดรายละเอียดเกี่ยวกับพัฒนาการ, ตารางการเปรียบเทียบภาวะโภชนาการในเด็ก และตารางการรับวัคซีนป้องกันโรคในเด็ก 0-5 ปี เพื่อช่วยให้พยาบาลสามารถประเมินภาวะสุขภาพในหัวข้อดังกล่าวถูกต้องและครบถ้วนมากขึ้น

ซึ่งผู้วิจัยร่วมกับบุคลากรพยาบาลได้นำปัญหาดังกล่าวมาวางแผนแก้ไข โดยปรับแก้แบบประเมินภาวะสุขภาพผู้รับบริการตามปัญหาที่ระบุ และเพิ่มเติมในส่วนเนื้อหาของคู่มือในการบันทึก ส่วนด้านบุคลากร ได้จัดอบรมวิชาการเสริมทักษะในการประเมินภาวะสุขภาพผู้รับบริการเดือนละ 1 ครั้ง

รอบที่ 2 ภายหลังการทดลองใช้แบบประเมินภาวะสุขภาพ ฉบับแก้ไขครั้งที่ 2 บุคลากรพยาบาลมีปัญหาและอุปสรรคในการใช้แบบประเมินภาวะสุขภาพ 2 ด้าน ดังนี้

ด้านบุคลากรพยาบาล ภายหลังการจัดวิชาการเสริมทักษะให้เดือนละ 1 ครั้ง บุคลากรมีความรู้ และมีทักษะในการประเมินภาวะสุขภาพผู้รับบริการมากขึ้น แต่ยังคงขาดระบบการนิเทศและการติดตามผลการใช้กระบวนการพยาบาล ทำให้บุคลากรขาดความมั่นใจในการประเมินภาวะสุขภาพผู้รับบริการ ไม่แน่ใจว่าตนประเมินภาวะสุขภาพผู้รับบริการได้ครบถ้วน หรือถูกต้องหรือไม่

ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก เพิ่มเติม บุคลากรพยาบาลมีความคิดเห็นว่านอกจากคู่มือในการบันทึกแล้ว ควรจะมีสิ่งอำนวยความสะดวกอื่นที่จะช่วยให้การประเมินภาวะสุขภาพ

ผู้รับบริการมีประสิทธิภาพมากขึ้น ซึ่งได้แก่ ตำรา-คู่มือ ในการประเมินภาวะสุขภาพผู้รับบริการ และการนำกระบวนการพยาบาลไปประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติการพยาบาล เป็นต้น

ผู้วิจัยร่วมกับบุคลากรพยาบาลได้นำปัญหาดังกล่าวมาวางแผนแก้ไข โดยจัดให้มีระบบการนิเทศโดยคณะกรรมการบริหารกลุ่มการพยาบาล เดือนละ 1 ครั้ง และประชุมปรึกษาหารือทางการพยาบาลร่วมกัน โดยเรียนรู้จากผู้ป่วยเฉพาะราย ในรายที่มีปัญหาซับซ้อน เดือนละ 1 ครั้ง โดยบุคลากรพยาบาลจะเปลี่ยนเวียนกันนำเสนอข้อมูลผู้ป่วย นอกจากนี้ยังมอบหมายให้คณะกรรมการพัฒนาคุณภาพแบบประเมินภาวะสุขภาพผู้รับบริการได้ดำเนินการตรวจสอบคุณภาพการบันทึกของแบบประเมินภาวะสุขภาพผู้รับบริการ ซึ่งผลการศึกษาพบว่า คุณภาพการบันทึกของแบบประเมินภาวะสุขภาพผู้รับบริการอยู่ในระดับดี

ข้อจำกัดในการวิจัย

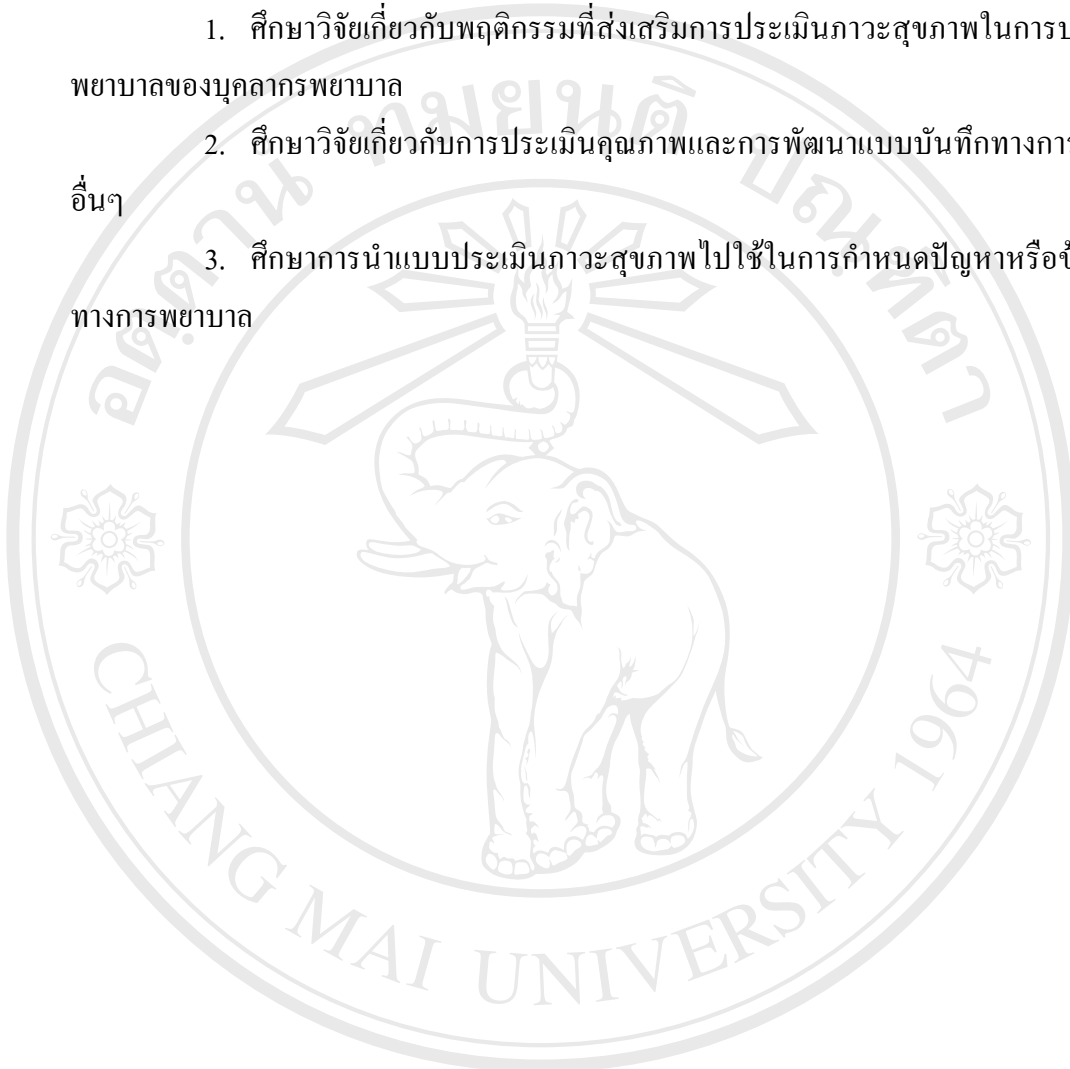
การวิจัยครั้งนี้ มีข้อจำกัดในด้านการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ ไม่สามารถหาความเที่ยง (reliability) ของเครื่องมือได้ เนื่องจาก กลุ่มประชากรที่ใช้ในการศึกษามีจำนวนเพียง 14 คน

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. ผู้บริหารทางการพยาบาลสามารถนำข้อมูลด้านปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะในการใช้แบบประเมินภาวะสุขภาพผู้รับบริการมาวางแผนในการพัฒนาการใช้แบบประเมินภาวะสุขภาพ และแบบบันทึกการพยาบาลอื่นๆ นอกจากนี้ยังสามารถนำข้อมูลมาพัฒนา ความรู้และทักษะในการใช้แบบประเมินภาวะสุขภาพ และการใช้กระบวนการพยาบาลของบุคลากรพยาบาล ปรับปรุงระบบการนิเทศ การประเมินติดตามผล และจัดเตรียมสิ่งอำนวยความสะดวก เพื่อใช้ในการปรับปรุงคุณภาพของแบบประเมินภาวะสุขภาพ
2. ผู้บริหารทางการพยาบาลสามารถนำวิธีการ แนวทางการพัฒนาแบบประเมินภาวะสุขภาพ โดยใช้กระบวนการปรับปรุงคุณภาพอย่างต่อเนื่องและการประเมินคุณภาพของแบบประเมินภาวะสุขภาพ ไปใช้ในการพัฒนาและประเมินคุณภาพแบบบันทึกทางการพยาบาลอื่นๆ ให้มีความเหมาะสมกับบริบทขององค์กรต่อไป

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ศึกษาวิจัยเกี่ยวกับพฤติกรรมที่ส่งเสริมการประเมินภาวะสุขภาพในการปฏิบัติการพยาบาลของบุคลากรพยาบาล
2. ศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการประเมินคุณภาพและการพัฒนาแบบบันทึกทางการพยาบาล
อื่นๆ
3. ศึกษาการนำแบบประเมินภาวะสุขภาพไปใช้ในการกำหนดปัญหาหรือข้อวินิจฉัย
ทางการพยาบาล

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright © by Chiang Mai University
All rights reserved